

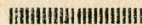
публіканським переворотом, з поступом державної ляїцизації, себто боротьби з церквою.

Пегві є тільки дитиною тієї третьої республіки і якраз світською республікою. Його ідейно-політичні переживання не сягають далше взад як справа Драйфуса. Протівності виховання: Блюа є — можна сказати — самоуком. І то самоуком так величаво самостійним, що не зносить він ніякої школи. Пегві перебував в школах від малого. Аж опинився в паризькій високій школі вчених, в так званій „Ecole Normale Supérieure“, що випускає в світ лише професорів. Блюа ніякої участі в політичній життю не брав; Пегві був до дна застряг в політиканстві. Блюа перейшов цілу традицію сучасного йому літературного життя і розорав його, щоби знайти місце для себе; Пегві фаховий інтелектуаліст, погорджував літературою.

Блюа, герольд Божої Всемогучости в світі, а по вдачі монархіст. Пегві віруючий і побожний визнавець Соборного Начала, ентузіастичний і до того воюючий республіканець. Вкінці Блюа з віри і з досвіду визнавець Надприродного, у філософії в сутті інтелектуаліст, себто такий, що признавав першенство пізнання, а врешті свідомий вповні практикуючий католик. Можна би сказати евхаристійний католик. Пегві визнавець Незвісного, приклонник філософії Бергзона з приматом волі над пізнанням, воюючий соціаліст, який малу помалу через важкі душевні перевороти дійшов до християнського життя; став чоловіком глибокої молитви, скажім францішканської простоти й юродивости. Але ніколи не переступив порога церкви, ніколи не нагнувся до повного католицизму, хоч став його апостолом для других.

Крім таких різниць є багато подібних черт. Один і другий — діти провінції. Як Блюа прийшов з Переге, так Пегві прийшов з Орлеану. З цією різницею, що Блюа суспільно належав до ніщої інтелігенції, в якого життю ніколи не міг поміститися, а Пегві вийшов з дрібного міщанства і ціле життя мріяв тільки про це, щоби до нього вернути.

(Продовження буде)

А. Старохацький.

Боротьба червоної Москви з Апостольською Столицею.

Недавно часописи подали за варшавською „Католицькою Агенцією Пресовою“ такий виривок з більшовицького „Безбожника“ (ч. 12).: „Треба передусім зазначити, що голова церкви проявляє незвичайну активність. На протязі двох останніх літ Папа проголосив цілу низку т. зв. енциклік, що своїм змістом торкаються всіх найважливіших питань сучасного життя. Папа обговорює тут виховання молоді, подружжя, робітничі питання, соціалізм, загальну світову кризу та безробіття. Одначе цим ще не вичерпується діяльність Пія XI. Досить придивитися ватикансько-

му вісникові, щоби переконалися про незвичайну рухливість цього Папи, про його робучість і незвичайну енергію. Треба мати також на увазі, що Пій XI. — вже старий. Папа промовляє до цілого католицького світу, користуючися власною радієвою станицею. Майже нема тижня, щоби не приймав делегацій, які приходять з цілого світу. Переважно — це делегації робітників, або ремісничих союзів. Робітничі делегації Пій XI. найрадше приймає. Кожна така авдієнція — це нагода до промов Папи. Ті промови — це вказівки і поручення для цілого світу“.

„Безбожник“ — це більшовицький протирелігійний часопис. Його завдання — очорнювати, осмішувати і в карикатурному вигляді представляти християнство!

Чого ж доказом поміщений тут виїмок про Св. Отця? Це доказ, що більшовики пильно стежать за кожним рухом Католицької Церкви, що вони намагаються мати точні вістки про її діяльність, що всебічна й енергійна акція Св. Отця їх хвилює!

Е! — скаже хтось з лінивих і кволіх наших земляків. І чого Ви взагалі нас тим всім турбуєте! Та Ви, мабуть, перебільшуєте! Воно ще не так зле!

Дорогий Земляче! Перед нами книжка — А. Метелева: „Ватикан“¹⁾. Позволь, що ми бодай з дечим із тієї книжки познайомимо Тебе! Будемо дуже щасливі, коли зможемо бодай дещо переконали Тебе, з якою чортівською ненавистю відносяться більшовики до Католицької Церкви. Підставою нам тут служить урядова більшовицька оцінка Церкви та її центра — Ватикану, зясована А. Метелевом.

Отже яка загальна оцінка у більшовиків Кат. Церкви? „Серед всіх церков: православної, протестанської, жидівської, музулманської і т. д. особливою могутістю відзначається католицька церква“...²⁾ Так пише в передмові до книжки Метелева представник урядової опінії С. С. С. Р. — М. Павлович.

Більшовики відкидають в оцінці Католицької Церкви чинник надприродний. Головну небезпеку для більшовизму з боку Кат. Церкви — вони бачать в її зовнішній організаційній формі, яка обіймає цілий світ і відіграє величезну ролю в національних, державних, політичних і культурних відносинах. Особливо бентежить більшовиків факт, що Ватикан це така сила, яка зуміла встоятися перед всякими революціями, протирелігійними і протикатолицькими рухами. Більшовики признають могутість і неуступчивість Кат. Церкви. На їх думку Кат. Церков придбала величезне значіння в часі великої війни, коли кожна воююча сторона намагалася дістати доступ до Св. Отця, щоби висьднати слова догани для противника. Поява більшовизму також скріпила значіння і вплив Кат. Церкви, яка є самотнім чинником, що може протиставитися комунізму! Місійна діяльність Кат. Цер-

¹⁾ А. Метелев. Ватикан. Предисловие М. Павловича. Государственное Издательство. Ленинград 1926.

²⁾ тут же 3.

кви серед народів жовтої і чорної раси — це велика перепона в поширюванню більшовицького руху.

Величезне схвилювання викликала серед більшовиків промова Св. Отця в 1924 р., в якій Папа закликав всіх християн до протиділання тій небезпеці, яку для людства несе соціалізм і комунізм. „Центральна точка в промові Папи — це ті слова — читаємо у Метелева — де він говорить про небезпеку, яку несе зі собою комунізм. Тут в замаскованому вигляді Папа закликає цілий світ і особливо уряди буржуазних держав боротися проти комунізму — себто проти Совітської влади в Росії¹⁾“.

Більшовики свідомі, що це може довести до серйозної оборонної акції перед нещастям комунізму. Тому заздалегідь треба їм підготувитися до боротьби. Книжка Метелева — це розвідка для пізнання противника.

Ватикан для більшовиків — це держава, на чолі якої стоїть Папа з необмеженою владою не тільки над католицьким, але взагалі, над цілим світом“! Папа виконує владу через кардинальську колегію. Для більшовиків організація Ватикану — це організація звичайної „буржуазійної держави“, з цією різницею, що Папа свої міністерства називає конгрегації, а міністрів — кардиналами.

Загальна більшовицька характеристика Ватикану така: „Ватикан — це своєрідний інтернаціональний штаб, який кермує і стежить за релігійними справами. На цілій земській кулі його зір всюди проникає... Боротьба з тим чорно-інтернаціональним штабом в католицьких краях буде ще довго дуже важка, працюючі маси (цеє комуністи, А. С.) мусять зложити на вівтарі тієї боротьби ще багато своїх зусиль... Тільки пролетарська революція розтопить в своєму вогні твердині Ватикану“²⁾.

До найважливіших і найбільше грізних органів Ватикану зачисляє Метелев Конгрегацію Св. Офіції. На її чолі стоїть сам Св. Отець. Її головне завдання — збереження чистоти віри і моралі. Метелев тенденційно називає її „св. інквізицією“! Дуже не подобається більшовикам „Трибунал св. Римської Роти“, що не знає ніякої пощади в боротьбі з відступниками.

Обі установи спиняють руїнницьку роботу більшовиків, яким не страшні поодинокі національні церкви, позбавлені тієї сили, яку дає католицький універсалізм. З жалем стверджує Метелев, що Ватикан завсіди переймає всякі розкладові націоналістично-державні змагання підпорядкувати собі Кат. Церков: „Не раді без успіху. Ватикан піднімав боротьбу з французькою церквою — проти її національних ухилів, з португальською, що погодилася на зірвання конкордату (договору), проголошеного в часі повстання португальської республіки, з німецькою церквою і з іншими церквами. „Свята інквізиція“ згинає у баранячий ріжок всіх, хто провинившися попадає в її святі лабеті“³⁾.

¹⁾ тутже, 9.

²⁾ тутже, 43.

³⁾ Тутже, 22.

Живо інтересує більшовиків також боротьба, яку Кат. Церков веде зі шкідливою, противною вірі і моралі, літературою. Це „Index librorum prohibitorum“, з якої Метелев творить аж окрему конгрегацію. В дійсності — це один з відділів Св. Офіції. Метелев подивляє працю тієї установи над поборюванням невідповідного друкованого слова.

Чому ж більшовики так живо цікавляться тією ділянкою? Тому, що вони таку саму акцію у спародіованій формі ведуть вже від літ у себе: всі видання, противні їх доктрині і цілям, заборонені. На основі декрету з 13. I. 1918 р. про розділення Церкви від держави С. С. С. Р. заборонили друкувати нову релігійну літературу. Існуючу вже літературу сконфіскували і понижили. Більшовицький „Індекс заборонених книжок“ обіймає всі християнські твори. Зі страху, щоби християнство не захитало своїм впливом комунізму, всі релігійні твори сконфіскували, себто „знаціоналізували“ у великих складах, щоби не попали до рук не тільки більшовицьких, але навіть і заграничних громадян.

Та, мабуть, чи не найбільше уваги присвячує Метелев конгрегації „Для поширювання віри“. На його думку та конгрегація кермує діяльністю монаших чинів, яких ціллю: придбати для католицизму „панування“ над світом. Метелев каже, що конгрегація „Для поширювання віри“ розпоряджає 100 мужеськими і 135 жіночими монашими чинами. Ті чини мають в Римі своїх генералів і творять могутній штаб, який має до своїх послуг великанські засоби, впливи і перш за все дружини постійно змобілізованих монахів.

Інтересна характеристика поодиноких чинів: Домінікани — це проповідники, це чин „агітації“. Він дуже культурний. Його члени знають багато мов. Ісусовці — ці змагаються тільки за владу Папи над світом. Вони культурні й... жорстокі реакційні і неперебірчиві(!) в засобах. Вони головно впливають на внутрішню і зовнішню політику держав в напрямі, корисному для Ватикану. Капуцини — це найбільше здисциплінований чин. Його члени витривалі, вміють примінитися до всіх умов життя. Їх вживає Ватикан головно до „агітації“ в диких краях і серед найбільше занедбаних народів. Акція католицьких місіонерів і монахів — це найбільша перешкода для ширення комунізму: „...ніяка агентура не зуміє стільки шкодити справі визволення народів (читай: революційній пропаганді! А. С.), скільки цьому шкодять агенти Ватикану, що називаються місіонерами і монахами“¹⁾.

Багато місця присвячує Метелев конгрегації студій, яка підготовляє тисячі „агентів і урядників для ріжних цілей“. Він переконаний, що ученики всіх римських наукових заведень, які обіймають членів всіх держав, народів і рас, завсіди під зброєю, готові до війни!

Про наукові католицькі установи Метелев пише: „Треба бути справедливим і признати, що у всіх тих академіях, семінаріях,

¹⁾ Тутже, 22.

колегіях і т. д. наука поставлена дуже високо. Ті установи розпоряджають висококваліфікованим професорським складом, великими засобами і багатим науковим вивінуванням. Недаром Католицька Церква так сильно ще держиться... та грає ролю серйозної сили. Народом деяких країв прийдеться ще не один десяток літ вести боротьбу з тією реакційною силою, коли тільки її скорше не зломить соціальна революція¹⁾.

Метелев дуже цікавиться також відношенням Ватикану до справи католицької преси. Завдяки безоглядності і нетолерантності(!) кат. преси ватиканська політика завсіди доходить до своїх цілей. Чинником живучости кат. преси вважають більшовики католицьке духовенство, що не тільки піддержує свою пресу, але також стежить за пресою ворожих католикам груп!*)

Чимало уваги присвячує автор Секретаріатові Стану, що кермує великим і впливовим дипломатичним апаратом. Посли Ватикану акредитовані при всіх майже урядах і взагалі великі політичні впливи католиків у великій мірі дають змогу здійснити, всі „реакційні“ пляни Ватикану.

Багато мороки мусить робити більшовикам трудність доступу до Ватикану — осередка одинокої і найгрізнішої для них сили Католицької Церкви. Тому вони в такому світі представляють охорону Ватикану, наче його береже могутня армія, куди сильніша від червоної і своїм числом, і своїм озброєнням! Очевидно тут ясна ще інша ціль такої тенденційности: вмовити, що Ватикан тримається не Божою Волею, але військовою силою, необхідною... для оборони „зібраних скарбів“.

Не промовчав Метелев і таких фактів: Ватикан вживає, а навіть кермує політикою деяких держав з допомогою католицьких партій, які безпощадно борються комунізм. Крім цього поважною перепорою для поширення більшовизму є велике число різних католицьких організацій: суспільних, професійних, кооперативних і т. д., що жахливо сплячкують всякі революційні змагання. Ті католицькі організації — це також нові форми економічного життя, цілковито суперечні з комунізмом. Вони повертають економічне життя на зовсім інші шляхи.

Вкінці маємо і цілу низку наклепів на Ватикан. Вони бувають такі: Ватикан змагає(!) до війни між народами, щоби в той спосіб задержати(!) свій вплив на Європу. Ватикан туманить(!) Європу своїми миролюбивими заходами. Ватикан не хоче(!) осудити дійсних винуватків війни: Францію й Англію. Папа Пій XI. в порозумінні з Чемберленом(!) закликає до боротьби з комунізмом... для оборони англійського панування в Індіях! І т. д.

¹⁾ Тутже, 25.

*) Метелев мабуть не повірив би, що є такі католицькі священики, що мають „всяку“ пресу, але католицької не мають, що „не мають“ часу читати ідеологічних журналів і що можуть існувати такі кат. газети, що промовчують ліберальні виступи „Союзу Українок“, для якого важніші... мило, свічки і паста до обуви, ніж нерозривність і тривкість подружжя! Ред.

